

**НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ
В ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ
СЛІДЧЕ УПРАВЛІННЯ**

вул. Весніна, 14, 2-й під'їзд, м. Харків, 61023
kh_su@hk.police.gov.ua

**ПОВІДОМЛЕННЯ
про підозру**

м. Харків

«24» лютого 2024 року

Старший слідчий відділу розслідування злочинів, учинених в умовах збройного конфлікту СУ ГУНП в Харківській області майор поліції Горлов Роман Сергійович, розглянувши матеріали кримінального провадження, зареєстрованого в Єдиному реєстрі досудових розслідувань за №12022221010000609 від 17.09.2022, за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 28, ч. 2 ст. 438 КК України, та встановивши наявність достатніх доказів для повідомлення особи про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, відповідно до ст. ст. 40, 276, 277, 278 КПК України,-

ПОВІДОМИВ:

Насридинова Ражаба Дадаєвича (рос. Насридинов Ражаб Дадаєвич) 26.11.1998 року народження, уродженця республіки Дагестан, Кулікулинського району, с. Вачі, документованого паспортом громадянина Російської Федерації серія 8221 № 462856 виданий 12.12.2013 МП МО МВС Росії по республіці Дагестан в Кулікулинському районі «Лакській», зареєстрованого та проживаючого за адресою: РФ, республіка Дагестан, Кілікулинський район, с. Вачі, військовослужбовця військової частини №54096, місце знаходження якого на даний час не встановлено,

- про те, що він обґрунтовано підозрюється у пособництві у жорстокому поводженні з цивільним населенням, поєднаним з умисним вбивством, вчиненому за попередньою змовою групою осіб, тобто у кримінальному

правопорушенні, передбаченому ч. 5 ст. 27, ч. 2 ст. 28, ч. 2 ст. 438 КК України.

З 19 лютого 2014 року представниками Російської Федерації (далі – РФ) розпочато збройне вторгнення збройних сил РФ (далі – ЗС РФ), приховане твердженням керівників РФ про переміщення військових підрозділів в рамках звичайної ротації сил Чорноморського флоту, які у взаємодії з військовослужбовцями Чорноморського флоту РФ та іншими підрозділами ЗС РФ здійснили блокування й захоплення адміністративних будівель і ключових об'єктів військової та цивільної інфраструктури України, забезпечивши військову окупацію території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя. 18 березня 2014 року РФ оголосила про офіційне включення Криму до її території.

Разом з цим, протягом березня та на початку квітня 2014 року, під безпосереднім керівництвом та контролем представників влади та ЗС РФ представники іррегулярних незаконних збройних формувань, озброєних банд і груп найманців, створених, підпорядкованих, керованих та фінансованих Російською Федерацією взяли під контроль будівлі, в яких знаходилися органи місцевої влади та місцеві органи виконавчої влади України, військові об'єкти України в окремих районах Донецької та Луганської областей України. 07 квітня 2014 року в м. Донецьку створено терористичну організацію «Донецька народна республіка» (далі за текстом – «ДНР»), а 27 квітня 2014 року в м. Луганську – терористичну організацію «Луганська народна республіка» (далі за текстом – «ЛНР»), у складі яких утворені незаконні збройні формування, які функціонують і по теперішній час.

Датою початку тимчасової окупації Російською Федерацією окремих територій України є 19 лютого 2014 року. Автономна Республіка Крим та місто Севастополь є тимчасово окупованими Російською Федерацією з 20 лютого 2014 року. Окремі території України, що входять до складу Донецької та Луганської областей, є окупованими Російською Федерацією (у тому числі окупаційною адміністрацією Російської Федерації) починаючи з 7 квітня 2014 року, відповідно до ч. 2 ст. 1 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15.04.2014 № 1207-VII.

Надалі, 24 лютого 2022 року президент РФ оголосив початок так званої «спеціальної військової операції». Після цього, близько четвертої години ранку того ж дня, ЗС РФ, інші збройні формування РФ та підконтрольні їм угруповання іррегулярних незаконних збройних формувань розпочали широкомасштабне військове вторгнення на територію України, увійшовши з боку РФ, Білорусі та тимчасово окупованої території України, що супроводжувалось завданням ракетно-артилерійських ударів та бомбардувань авіацією об'єктів по всій території України.

З того моменту сили оборони України здійснюють збройну відсіч вздовж всієї лінії фронту.

Факт широкомасштабного збройного вторгнення на територію України 24.02.2022 не приховувався владою РФ, а також встановлений рішеннями міжнародних організацій, зокрема резолюцією Генеральної асамблеї ООН ES-11/1 від 02.03.2022 «Про агресію проти України», п. п. 1, 3 Висновку 300 (2022) Парламентської Асамблеї Ради Європи «Наслідки агресії Російської Федерації проти України», п. п. 17, 18 Наказу Міжнародного Суду ООН від 16.03.2022 за клопотанням про вжиття тимчасових заходів у справі «Звинувачення в геноциді відповідно до Конвенції про запобігання злочину геноциду та покарання за нього» (Україна проти РФ) тощо).

Так, 24.02.2022 Указом Президента України № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», у зв'язку з військовою агресією РФ проти України, на підставі пропозиції Ради національної безпеки і оборони України, відповідно до пункту 20 частини першої статті 106 Конституції України, Закону України «Про правовий режим воєнного стану» постановлено введення в Україні воєнного стану із 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року строком на 30 діб, який у подальшому неодноразово продовжувався та діє на теперішній час.

Відповідно до ст. 2 спільної для Женевських конвенцій про захист жертв війни 1949 р. ці конвенції, як і інші акти законів і звичаїв війни (міжнародного гуманітарного права), застосовуються до всіх випадків оголошеної війни чи будь-якого іншого збройного конфлікту, що може виникнути між двома чи більше Високими Договірними Сторонами, навіть якщо одна з них не визнає стану війни, у тому числі до всіх випадків часткової або цілковитої окупації Високої Договірної Сторони, навіть якщо ця окупація не натрапляє на жодний збройний спротив.

Таким чином, з 19 лютого 2014 року до цього часу триває міжнародний збройний конфлікт, викликаний збройною агресією Російської Федерації проти України, окупацією частини території України, що вказує на поширення дії на території України законів та звичаїв війни (норм міжнародного гуманітарного права).

Відповідно до Конвенції про захист цивільного населення під час війни, підписаної у м. Женеві 12.08.1949, учасниками якої є, зокрема, Україна та Російська Федерація (далі за текстом – Конвенція), сторони домовилися, що Високі Договірні Сторони зобов'язуються дотримуватися та забезпечувати дотримання цієї Конвенції за всіх обставин.

Згідно ст. 3 Конвенції з особами, які не беруть активної участі в бойових діях, у тому числі з особами зі складу збройних сил, що склали зброю, а також із тими, хто hors de combat (поза боєм) унаслідок хвороби, поранення, затримання чи з будь-якої іншої причини, поведуться гуманно, без будь-якої ворожої дискримінації, причиною якої слугують раса, колір шкіри, релігія чи вірування, стать, походження чи майновий стан чи будь-які інші подібні критерії.

Із цієї метою є забороненими й залишатимуться забороненими будь-коли та будь-де такі діяння стосовно зазначених вище осіб: а) насилля над життям й особистістю, зокрема всі види вбивств, завдання каліцтва, жорстоке поводження й тортури; б) захоплення заручників; с) наруга над людською

гідністю, зокрема образливе та принизливе поводження; d) засудження та застосування покарання без попереднього судового рішення, винесеного судом, який створено належним чином і який надає судові гарантії, визнані цивілізованими народами як необхідні.

Згідно з ч. 1 ст. 4 зазначеної Конвенції, особами, що перебувають під захистом цієї Конвенції, є ті, хто в будь-який момент та за будь-яких обставин опиняються, у разі конфлікту чи окупації, під владою сторони конфлікту або окупаційної держави, громадянами яких вони не є.

Відповідно до ч. 1, ч. 2, ч. 3 ст. 6 зазначеної Конвенції, вона повинна застосовуватися з самого початку будь-якого конфлікту або окупації, зазначених у статті 2-й цієї Конвенції. На території сторін конфлікту застосування Конвенції припиняється після загального припинення бойових дій. На окупованій території застосування цієї Конвенції припиняється через рік після загального припинення бойових дій.

Згідно з положеннями ст. 27 Конвенції особи, що перебувають під захистом, мають право за будь-яких обставин на особисту повагу, повагу до своєї честі, права на сім'ю, їхніх релігійних переконань та обрядів, звичок та звичаїв. До них завжди слід ставитися гуманно й захищати їх, зокрема, від будь-якого акту насильства чи залякування, від образ та цікавості натовпу.

З урахуванням положень стосовно здоров'я, віку та статі, сторона конфлікту, під владою якої є особи, що перебувають під захистом, має право поводитися з усіма ними однаково, без жодної дискримінації, зокрема стосовно раси, релігії або політичних переконань.

Статтею 29 Конвенції передбачено, що сторона конфлікту, під владою якої є особи, що перебувають під захистом, відповідає за поводження своїх представників із цими особами, причому це не знімає особистої відповідальності з таких представників.

У силу положень ст. 31 Конвенції жодний примус фізичного чи морального порядку не може застосовуватися до осіб, які перебувають під захистом, зокрема з метою отримання від них або від третіх осіб якихось відомостей.

Відповідно до ст. 32 Конвенції Високі Договірні Сторони спеціально дають згоду на те, що їм забороняється застосування будь-яких заходів, які можуть завдати фізичних страждань або призвести до знищення осіб, що перебувають під захистом, які є під їхньою владою. Ця заборона поширюється не лише на вбивства, тортури, тілесні покарання, калічення та медичні чи наукові дослідження, які не викликані потребою лікування особи, що перебуває під захистом, а й на будь-яке інше brutальне поводження з боку як цивільних, так і військових властей.

Згідно зі ст. 147 Конвенції серйозні порушення, про які йдеться у Конвенції, становлять такі порушення, що охоплюють такі дії, якщо їх здійснено проти осіб або власності, які перебувають під захистом цієї Конвенції: умисне вбивство, тортури або нелюдяне поводження, зокрема біологічні експерименти, які умисно спричиняють великі страждання чи серйозні травми тілу чи здоров'ю, нелегальна депортація чи переведення або нелегальне

ув'язнення особи, що перебуває під захистом, примушення особи, що перебуває під захистом, служити в збройних силах ворожої держави, або умисне відбирання в особи, що перебуває під захистом, прав на справедливий і офіційний судовий процес, рекомендований цією Конвенцією, захоплення полонених і широкомасштабне руйнування і привласнення власності, не виправдане воєнною необхідністю, і здійснюване незаконним чином і безцільно.

Статтею 11 Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Додаткового протоколу I) від 8 червня 1977 року (далі за текстом – Додаткового протоколу I) передбачено, що фізичному і психічному стану здоров'я і недоторканності осіб, що перебувають під владою супротивної сторони, або інтернованих, затриманих чи яким-небудь іншим чином позбавлених свободи в результаті ситуації, зазначеної у статті 1, не повинно завдаватися шкоди шляхом якоїсь невинуватеної дії або бездіяльності.

Статтею 44 Додаткового протоколу I передбачено, що для сприяння посиленню захисту цивільного населення від наслідків воєнних дій комбатанти зобов'язані відрізнити себе від цивільного населення в той час, коли вони беруть участь у нападі або у воєнній операції, що є підготовкою до нападу. Однак у зв'язку з тим, що під час збройних конфліктів бувають такі ситуації, коли через характер воєнних дій озброєний комбатант не може відрізнити себе від цивільного населення, він зберігає свій статус комбатанта за умови, що в таких ситуаціях він відкрито носить свою зброю.

Крім того, статтею 75 Додаткового протоколу I встановлено, що тією мірою, якою їх торкається ситуація, зазначена у статті 1 цього Протоколу, з особами, які перебувають під владою сторони, що бере участь у конфлікті, і не користуються сприятливим ставленням згідно з Конвенціями або згідно з цим Протоколом, за всіх обставин поводяться гуманно, і вони, як мінімум, користуються захистом, передбаченим у цій статті, без будь-якої несприятливої різниці, заснованої на ознаках раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії чи віросповідання, політичних або інших переконань, національного чи соціального походження, майнового стану, народження чи іншого статусу або на яких-небудь інших подібних критеріях. Кожна сторона має з повагою ставитися до особи, честі, переконань та релігійних обрядів усіх таких осіб.

Згідно з ч. 2 ст. 75 Додаткового протоколу I заборонені й будуть залишатися забороненими в будь-який час і в будь-якому місці такі дії, незалежно від того, чиняться вони представниками цивільних чи воєнних органів: а) насильство над життям, здоров'ям і фізичним та психічним станом осіб, зокрема: а.1) вбивство; а.2) катування всіх видів — фізичні чи психічні; а.3) тілесні покарання; а.4) каліцтво; б) знущання над людською гідністю, зокрема принижуюче й образливе поводження, примус до проституції чи непристойне посягання в будь-якій його формі.

Одразу після оголошення 24.02.2022 Президентом РФ про початок «спеціальної військової операції», російські війська перетнули російсько-

український кордон та пішли у наступ на території Харківської області, розпочалися обстріли військовослужбовцями ЗС РФ та учасниками незаконних збройних формувань цивільних об'єктів та цивільного населення на території Харківської області.

У подальшому значна кількість військовослужбовців ЗС РФ разом з учасниками незаконних збройних формувань у складі визначених підрозділів ЗС РФ пересувалися територією Харківської області як в напрямку адміністративних кордонів області, так і в зворотному – у бік російсько-українського кордону.

Одночасно з веденням бойових дій на території Харківської області та здійсненням обстрілів населених пунктів, у тому числі з ракетно-артилерійського озброєння та із застосуванням авіації, військовослужбовці ЗС РФ з метою забезпечення можливості безперешкодного пересування територією області здійснювали блокування чи тимчасове захоплення ряду населених пунктів, облаштування на автомобільних шляхах області блокпостів для здійснення заходів щодо контролю доступу осіб на обумовлену ділянку території та ймовірну оборону від наступу військовослужбовців Збройних Сил України.

Так, починаючи з квітня 2022 року, ЗС РФ та інші військові формування РФ незаконно окупували територію с. Макарове, Богодухівського району, Харківської області та прилеглих населених пунктів.

Маючи повний контроль над населеним пунктом, військовослужбовці ЗС РФ переконались, що на території населеного пункту проживає цивільне населення, яке не бере участі у збройному конфлікті та не може чинити будь-якого супротиву волі окупантів, а також що на території села та поза його межами не розміщені військові об'єкти та підрозділи Збройних Сил України.

Крім того, представниками ЗС та інших державних органів РФ взято під контроль будівлі і споруди, що забезпечують діяльність органів державної влади України з метою перешкоджання їх нормальній роботі.

Таким чином, територія с. Макарове, Богодухівського району, Харківської області разом із місцевим цивільним населенням були підконтрольними військовослужбовцям ЗС РФ.

Для придушення будь-яких проявів незгоди з політикою окупаційної влади, насильного примушування до співпраці з її представниками та усунення перешкод у реалізації заздалегідь запланованих намірів на тимчасово окупованій території Харківської області, у тому числі у с. Макарове, Богодухівського району, Харківської області та смт Козача Лопань, Дергачівського району, Харківської області представниками влади РФ залучено військовослужбовців 1 мотострілкового відділення, 3 мотострілкового взводу, 6 відокремленої танкової бригади, в/ч 54096 та інших військовослужбовців.

Реалізуючи політику держави-агресора щодо широкомасштабних нападів на місцевих мешканців, зокрема й колишніх та діючих працівників правоохоронних органів, представників органів місцевого самоврядування, що не перебували при виконанні своїх професійних обов'язків та які не згодні з діями окупаційної влади, спрямованими на відокремлення Харківської області

від України та приєднання її територій до складу РФ, в порушення ст.ст. 3, 28, 68 Конституції України, ст.ст.1, 2, 3, 4, 6, 27, 31, 32, 33, 41, 42, 43, 147 Конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949, ратифікованої Указом Президії Верховної Ради Української РСР «Про ратифікацію Женевських конвенцій від 12.08.1949 про захист жертв війни» від 03.07.1954 (далі – Конвенція), ст.ст. 11, 51, 75 Додаткового протоколу I, упродовж 2022 року, перебуваючи на території тимчасово окупованих с. Макарове, Богодухівського району, Харківської області та смт. Козача Лопань, Дергачівського району, Харківської області Насридинов Ражаб Дадаєвич 26.11.1998 року народження, будучи військовослужбовцем військової частини 54096 ЗС РФ, нехтуючи законами і звичаями війни, що передбачені міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, порушуючи вимоги міжнародного гуманітарного права, жорстоко поводжувачись з цивільним населенням, з мотивів національної нетерпимості та помсти за критику щодо здійснення своїх незаконних дій, за попередньою змовою з Расуловим А.Р. та Омаровим Р.Н., скоїли умисне вбивство (позбавив життя) цивільної особи - громадянина України Багрича Миколи Степановича, 15.12.1953 року народження, за наступних обставин.

03.05.2022 (більш точний час в ході досудового розслідування не встановлено) Багрич М.С. перебував на території Сільськогосподарського товариства з обмеженою відповідальністю «ПЕРШЕ ТРАВНЯ», по вул. Центральна, с. Макарове, Богодухівського району, Харківської області де підробляв охоронцем та доглядав за худобою.

В цей час до підприємства на автомобілі марки «ВАЗ» моделі «НИВА» (державний номерний знак в ході досудового розслідування не встановлено) приїхали військовослужбовці окупаційних військ ЗС РФ Омаров Р.Н., Насридинов Р.Д. та Расулов А.Р., які у складі свого військового підрозділу базувались на той час в окупованому ЗС РФ смт. Козача Лопань, Дергачівського району, Харківської області.

Під час перебування на території підприємства військовослужбовці ЗС РФ Омаров Р.Н., Насридинов Р.Д. та Расулов А.Р., використовуючи вогнепальну зброю, нехтуючи нормами права та моралі, з метою продемонструвати свою зухвалість, почали здійснювати постріли у бік худоби.

З метою припинення незаконних дій військовослужбовців ЗС РФ, Багрич М.С. зробив їм зауваження про неприпустимість подібних дій, оскільки постріли поруч зі стадом лякають тварин.

Обурившись зробленим зауваженням, Омаров Р.Н., Насридинов Р.Д. та Расулов А.Р., позиціонуючи себе власниками захоплених територій, тримаючи в руках вогнепальну зброю, діючи з мотивів національної нетерпимості, протиставляючи себе звичайним цивільним громадянам, вступили у суперечку з потерпілим, під час якої у Насридинова Р.Д. раптово виник намір на вбивство Багрича М.С.

В подальшому, з метою помсти за висловлену на їх адресу критику Омаров Р.Н., Насридинов Р.Д. та Расулов А.Р. розробили спільний злочинний план, направлений на протиправне позбавлення життя Багрича М.С. у

порушення ч. 2 ст. 51, ч.2 ст. 75 Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12.08.1949, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 08.06.1977.

Для реалізації злочинного плану Омаров Р.Н., Насридинов Р.Д. та Расулов А.Р., вступивши між собою в злочинну змову та розподіливши ролі для досягнення спільної загальної мети – позбавлення життя Багрича С.М., в порушення пункту «а» статті 3 Конвенції в частині заборони жорстокого поводження з особою, 05.05.2022, приблизно о 15:00 (більш точний час в ході досудового розслідування не встановлено) прибули з боку смт. Козача Лопань на автомобілі марки «ВАЗ» моделі «НИВА» (державний номерний знак в ході досудового розслідування не встановлено) на вул. Центральну в с. Макарове, Богодухівського району, Харківської області, яка веде на територію сільськогосподарського товариства з обмеженою відповідальністю «ПЕРШЕ ТРАВНЯ» де на певній відстані помітили Багрича М.С., який прямував по вказаній вулиці у бік роботи.

Перебуваючи біля будинку №1 по вул. Шкільній, розташованому біля перехрестя з вул. Центральною с. Макарове, Богодухівського району, Харківської області, будучи одягненими у камуфльований одяг військового зразку, діючи в умовах збройного конфлікту, маючи при собі вогнепальну зброю невстановленого зразку та калібру, заздалегідь заготовлену для вчинення вказаного злочину та бажаючи настання суспільно – небезпечних наслідків, з мотивів національної нетерпимості та помсти, нехтуючи законами і звичаями війни, що передбачені міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, порушуючи вимоги міжнародного гуманітарного права, а саме ст. 51 Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12.08.1949, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 08.06.1977, ст. 32 Конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949, усвідомлюючи, що перед ними цивільна особа, яка не виконує будь-яких бойових задач (не є комбатантом), не несе будь-якої загрози, одягнена у цивільний одяг, на яку поширюються норми міжнародного гуманітарного права, та яка не має можливості чинити опір, у порушення ст. ст. 3, 27, 32, 33, 147 Конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949, Омаров Р.Н. вийшов з автівки, розмістився перед нею, привів автоматичну зброю у бойове положення та націлив її у бік Багрича М.С., який находився спиною до військовослужбовців ЗС РФ та не мав змоги себе захистити або запобігти тяжким наслідкам.

В цей же час Насридинов Р.Д. з Расуловим А.Р., виконуючи відведені їм ролі у спільно розробленому злочинному плані, направленому на умисне вбивство Багрича М.С., перебували поблизу з Омаровим Р.Н. та спостерігали за навколишньою обстановкою з метою забезпечення відсутності свідків злочину, чим забезпечували, на їх думку, приховування вчиненого кримінального правопорушення.

Продовжуючи реалізацію спільно розробтаного з Насридиновим Р.Д. та Расуловим А.Р. злочинного плану, Омаров Р.Н. здійснив не менше двох прицільних пострілів з автоматичної вогнепальної зброї в бік Багрича М.С.,

заподіявши останньому вогнепальне кульове поранення грудної клітини, від якого настала смерть потерпілого.

З метою перевірки реалізації свого спільного злочинного плану та доведення умислу до кінця Омаров Р.Н. з Насридиновим Р.Д. та Расуловим А.Р. на автомобілі марки «ВАЗ» моделі «НИВА» (державний номерний знак в ході досудового розслідування не встановлено) під'їхали до місця де лежав Багрич М.С. та, вийшовши з транспортного засобу, почали штовхати його тіло ногами.

Переконавшись, що їх спільний злочинний план, направлений на умисне вбивство Багрича М.С. доведено до кінця, Омаров Р.Н., Насридинов Р.Д. та Расулов А.Р. залишили місце злочину.

Отже, Насридиновим Р.Д. спільно з Омаровим Р.Н. та Расуловим А.Р. вчинив жорстоке поводження з цивільною особою Багричем М.С., що виразилось в умисному вбивстві чим грубо порушив вимоги ст. ст. 27, 31, 32, 33, 41-43, 147 Конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949, ст. ст. 11, 51, 75 Додаткового протоколу I протоколу до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року.

Таким чином, громадянин РФ Насридинов Ражаб Дадасвич 26.11.1998 року народження, підозрюється у пособництві у жорстокому поводженні з цивільним населенням, поєднаним з умисним вбивством, вчиненому за попередньою змовою групою осіб, тобто у кримінальному правопорушенні, передбаченому ч. 5 ст. 27, ч. 2 ст. 28, ч. 2 ст. 438 КК України.

Старший слідчий відділу розслідування злочинів,
Учинених в умовах збройного конфлікту СУ
ГУНП в Харківській області
майор поліції

Роман ГОРЛОВ

ПОГОДЖЕНО

Виконувач обов'язків прокурора
відділу процесуального керівництва
та підтримання публічного обвинувачення
управління протидії злочинам,
вчиненим в умовах збройного конфлікту

Микита ДАЛЬОКА

«24» 02 2024 року

Одночасно підозрюваному роз'яснені права та обов'язки підозрюваного, передбачені ст. 42 КПК України, а саме:

Підозрюваний, обвинувачений має право:

1) знати, у вчиненні якого кримінального правопорушення його підозрюють;

2) бути чітко і своєчасно повідомленим про свої права, а також отримати їх роз'яснення у разі необхідності;

3) на першу вимогу мати захисника і побачення з ним до першого та перед кожним наступним допитом з дотриманням умов, що забезпечують конфіденційність спілкування, на присутність захисника під час допиту та інших процесуальних дій, на відмову від послуг захисника в будь-який момент кримінального провадження, на отримання послуг захисника за рахунок держави у випадку відсутності коштів на оплату таких послуг;

4) не говорити нічого з приводу підозри проти нього або у будь-який момент відмовитися відповідати на запитання;

5) давати пояснення, показання з приводу підозри чи в будь-який момент відмовитися їх давати;

6) вимагати перевірки обґрунтованості затримання;

7) у разі затримання – негайне повідомлення членів сім'ї, близьких родичів чи інших осіб про затримання і місце свого перебування;

8) збирати і подавати слідчому, прокурору, слідчому судді докази;

9) брати участь у проведенні процесуальних дій;

10) під час проведення процесуальних дій ставити запитання, подавати свої зауваження та заперечення щодо порядку проведення дій, які заносяться до протоколу;

11) застосовувати з додержанням вимог КПК України технічні засоби при проведенні процесуальних дій, в яких він бере участь. Слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд мають право заборонити застосовування технічних засобів при проведенні окремої процесуальної дії чи на певній стадії кримінального провадження з метою нерозголошення відомостей, які містять таємницю, що охороняється законом, чи стосуються інтимного життя особи, про що виноситься вмотивована постанова (ухвала);

12) заявляти клопотання про проведення процесуальних дій, про забезпечення безпеки щодо себе, членів своєї сім'ї, близьких родичів, майна, житла тощо;

13) заявляти відводи;

14) ознайомлюватися з матеріалами досудового розслідування, та вимагати відкриття матеріалів;

15) одержувати копії процесуальних документів та письмові повідомлення;

16) оскаржувати рішення, дії та бездіяльність слідчого, прокурора, слідчого судді;

17) вимагати відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду, в порядку, визначеному законом, а також відновлення репутації, якщо підозра, обвинувачення не підтвердились;

18) користуватись рідною мовою, отримувати копії процесуальних документів рідною або іншою мовою, якою він володіє, та в разі необхідності користуватись послугами перекладача за рахунок держави.

Підозрюваний, який є іноземцем і тримається під вартою, має право на зустрічі з представником дипломатичної чи консульської установи своєї держави, яку йому зобов'язана забезпечити адміністрація місця ув'язнення.

Підозрюваний зобов'язаний:

1) прибувати за викликом до суду, а в разі неможливості прибути за викликом у призначений строк – заздалегідь повідомити про це суд;

2) виконувати обов'язки, покладені на нього рішенням про застосування заходів забезпечення кримінального провадження;

3) підкорятися законним вимогам та розпорядженням слідчого, прокурора, слідчого судді, суду.

На всіх стадіях кримінального провадження підозрюваний має право *примиритися з потерпілим і укласти угоду про примирення*. У передбачених законом України про кримінальну відповідальність та КПК України випадках примирення є підставою для закриття кримінального провадження.

Додаткові права підозрюваного у разі здійснення щодо нього спеціального досудового розслідування або спеціального судового провадження

Стаття 52. Обов'язкова участь захисника

1. Участь захисника є обов'язковою у кримінальному провадженні щодо особливо тяжких злочинів. У цьому випадку участь захисника забезпечується з моменту набуття особою статусу підозрюваного.

2. В інших випадках обов'язкова участь захисника забезпечується у кримінальному провадженні:

8) щодо осіб, стосовно яких здійснюється спеціальне досудове розслідування або спеціальне судове провадження. - з моменту прийняття відповідного процесуального рішення.

Стаття 54. Відмова від захисника або його заміна

1. Підозрюваний, обвинувачений має право відмовитися від захисника або замінити його.

2. Якщо підозрюваний, обвинувачений наполягає на відмові від захисника, слідчий, прокурор, слідчий суддя чи суд зобов'язані організувати зустріч захисника з підозрюваним, обвинуваченим. У разі якщо підозрюваний, обвинувачений особисто та безпосередньо повідомляє захиснику про небажання мати захисника, заміну захисника після конфіденційної розмови із захисником, така відмова або заміна фіксується у протоколі процесуальної дії або журналі судового засідання.

Не є підставою для відмови слідчим, прокурором, слідчим суддею чи судом в зустрічі захисника з підозрюваним, обвинуваченим наявність письмової заяви про відмову підозрюваного, обвинуваченого від захисника або письмового клопотання про його заміну до внесення відповідної інформації до протоколу процесуальної дії або журналу судового засідання.

Відмова уповноваженою особою в зустрічі підозрюваного, обвинуваченого із захисником, стосовно якого є заява про відмову чи клопотання про заміну, до відповідної фіксації у протоколі процесуальної дії або журналі судового засідання тягне за собою відповідальність, встановлену законом.

3. Відмова від захисника не приймається у випадку, якщо його участь є обов'язковою. У такому випадку, якщо підозрюваний, обвинувачений відмовляється від захисника і не залучає іншого захисника, захисник повинен бути залучений у порядку, передбаченому статтею 49 цього Кодексу, для здійснення захисту за призначенням.

Глава 24-1

ОСОБЛИВОСТІ СПЕЦІАЛЬНОГО ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Стаття 297-1. Загальні положення спеціального досудового розслідування

1. Спеціальне досудове розслідування (in absentia) здійснюється стосовно одного чи декількох підозрюваних згідно із загальними правилами досудового розслідування, передбаченими цим Кодексом, з урахуванням положень цієї глави.

2. Спеціальне досудове розслідування здійснюється на підставі ухвали слідчого судді у кримінальному провадженні щодо злочинів, передбачених статтями 109, 110, 110-2, 111, 111-1, 111-2, 112, 113, 114, 114-1, 114-2, 115, 116, 118, частиною другою статті 121, частиною другою статті 127, частинами другою і третьою статті 146, статтями 146-1, 147, частинами другою - п'ятою статті 191 (у випадку зловживання службовою особою своїм службовим становищем), статтями 209, 255-258, 258-1, 258-2, 258-3, 258-4, 258-5, 348, 364, 364-1, 365, 365-2, 368, 368-2, 368-3, 368-4, 369, 369-2, 370, 379, 400, 408, 436, 436-1, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447 Кримінального кодексу України, стосовно підозрюваного, крім неповнолітнього, який переховується від органів слідства та суду на тимчасово окупованій території України, на території держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором, з метою ухилення від кримінальної відповідальності та/або оголошений у міжнародний розшук.

Спеціальне досудове розслідування здійснюється на підставі ухвали слідчого судді у кримінальному провадженні щодо злочину, вчиненого підозрюваним, стосовно якого уповноваженим органом прийнято рішення про передачу його для обміну як військовополоненого та такий обмін відбувся.

Здійснення спеціального досудового розслідування щодо інших злочинів не допускається, крім випадків, коли злочини вчинені особами, які переховуються від органів слідства та суду на тимчасово окупованій території України, на території держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором, з метою ухилення від кримінальної відповідальності та/або оголошені у міжнародний розшук, та розслідуються в одному кримінальному провадженні із злочинами, зазначеними у цій частині, а виділення матеріалів щодо них може негативно вплинути на повноту досудового розслідування та судового розгляду.

3. Якщо у кримінальному провадженні повідомлено про підозру декільком особам, слідчий, прокурор вправі звернутися до слідчого судді із клопотанням про здійснення спеціального досудового розслідування лише стосовно тих підозрюваних, щодо яких наявні передбачені частиною другою цієї статті підстави, а стосовно інших підозрюваних подальше досудове розслідування у цьому самому кримінальному провадженні здійснюватиметься згідно із загальними правилами, передбаченими цим Кодексом.

Стаття 297-2. Клопотання слідчого, прокурора про здійснення спеціального досудового розслідування

1. З клопотанням про здійснення спеціального досудового розслідування до слідчого судді має право звернутися прокурор або слідчий за погодженням з прокурором.

2. У клопотанні про здійснення спеціального досудового розслідування з підстав, передбачених цим Кодексом, крім передбачених абзацом другим частини другої статті 297-1 цього Кодексу, зазначаються:

1) короткий виклад обставин кримінального правопорушення, у зв'язку з яким подається клопотання;

2) правова кваліфікація кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність;

3) виклад обставин, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні кримінального правопорушення, і посилання на обставини;

4) відомості про те, що підозрюваний виїхав та/або перебуває на тимчасово окупованій території України, території держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором, та/або відомості про оголошення підозрюваного в міжнародний розшук;

5) виклад обставин про те, що підозрюваний переховується від органів слідства та суду з метою ухилення від кримінальної відповідальності;

6) перелік свідків, яких слідчий, прокурор вважає за необхідне допитати під час розгляду клопотання.

3. У клопотанні про здійснення спеціального досудового розслідування з підстави, передбаченої абзацом другим частини другої статті 297-1 цього Кодексу, зазначаються:

1) короткий виклад обставин кримінального правопорушення, у зв'язку з яким подається клопотання;

2) правова кваліфікація кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність;

3) виклад обставин, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні кримінального правопорушення, і посилання на такі обставини;

4) матеріали, що підтверджують прийняття уповноваженим органом рішення про передачу підозрюваного для обміну як військовополоненого та факт обміну;

5) перелік свідків, яких слідчий, прокурор вважає за необхідне допитати під час розгляду клопотання.

Стаття 297-3. Розгляд клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування

1. Клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування розглядається слідчим суддею не пізніше десяти днів з дня його надходження до суду за участі особи, яка подала клопотання, та захисника.

Якщо підозрюваний самостійно не залучив захисника, слідчий суддя зобов'язаний вжити необхідних заходів для залучення захисника.

2. Слідчий суддя, встановивши, що клопотання подано без додержання вимог статті 297-2 цього Кодексу, повертає його прокурору, слідчому, про що постановляє ухвалу.

3. Під час розгляду клопотання слідчий суддя має право за клопотанням сторін кримінального провадження або за власною ініціативою заслухати будь-якого свідка чи дослідити будь-які матеріали, що мають значення для вирішення питання про здійснення спеціального досудового розслідування.

Стаття 297-4. Вирішення питання про здійснення спеціального досудового розслідування

1. Слідчий суддя відмовляє у задоволенні клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування, якщо прокурор, слідчий не доведе, що підозрюваний переховується від органів слідства та суду на тимчасово окупованій території України, на території держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором, з метою ухилення від кримінальної відповідальності та/або оголошений у міжнародний розшук, та/або уповноваженим органом прийнято рішення про передачу підозрюваного для обміну як військовополоненого та такий обмін відбувся.

2. Під час вирішення питання про здійснення спеціального досудового розслідування слідчий суддя зобов'язаний врахувати наявність достатніх доказів для підозри особи щодо якої подано клопотання у вчиненні кримінального правопорушення.

3. За наслідками розгляду клопотання слідчий суддя постановляє ухвалу, в якій зазначає мотиви задоволення або відмови у задоволенні клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування.

Якщо у справі декілька підозрюваних, слідчий суддя постановляє ухвалу лише стосовно тих підозрюваних, щодо яких існують обставини, передбачені частиною другою статті 297-1 цього Кодексу.

Повторне звернення з клопотанням про здійснення спеціального досудового розслідування до слідчого судді в одному кримінальному провадженні не допускається, крім випадків наявності нових обставин, які підтверджують, що підозрюваний переховується від органів слідства та суду на тимчасово окупованій території України, на території держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором, з метою ухилення від кримінальної відповідальності та/або оголошений у міжнародний розшук, та/або уповноваженим органом прийнято рішення про передачу підозрюваного для обміну як військовополоненого та такий обмін відбувся.

4. Копія ухвали надсилається прокурору, слідчому та захиснику.

5. Якщо підозрюваний, стосовно якого слідчим суддею постановлено ухвалу про здійснення спеціального досудового розслідування, затриманий або добровільно з'явився до органу досудового розслідування, подальше досудове розслідування щодо нього здійснюється згідно із загальними правилами, передбаченими цим Кодексом.

6. Відомості щодо підозрюваних, стосовно яких слідчим суддею постановлено ухвалу про здійснення спеціального досудового розслідування, невідкладно, але не пізніше 24 годин після постановлення ухвали, вносяться до Єдиного реєстру досудових розслідувань і публікуються в засобах масової інформації загальнодержавної сфери розповсюдження та на офіційному веб-сайті Офісу Генерального прокурора.

Стаття 297-5. Порядок вручення процесуальних документів підозрюваному при здійсненні спеціального досудового розслідування

1. Повістки про виклик підозрюваного у разі здійснення спеціального досудового розслідування надсилаються за останнім відомим місцем його проживання чи перебування та обов'язково публікуються в засобах масової інформації загальнодержавної сфери розповсюдження та на офіційному веб-сайті Офісу Генерального прокурора. З моменту опублікування повістки про виклик у засобах масової інформації загальнодержавної сфери розповсюдження та на офіційному веб-сайті Офісу Генерального прокурора підозрюваний вважається належним чином ознайомленим з її змістом.

Повістки про виклик підозрюваного у разі здійснення спеціального досудового розслідування у зв'язку з прийняттям уповноваженим органом рішення про передачу підозрюваного для обміну як військовополоненого публікуються в засобах масової інформації загальнодержавної сфери розповсюдження та на офіційному веб-сайті Офісу Генерального прокурора.

З моменту опублікування повістки про виклик у засобах масової інформації загальнодержавної сфери розповсюдження та на офіційному веб-сайті Офісу Генерального прокурора підозрюваний вважається належним чином ознайомленим з її змістом.

2. Копії процесуальних документів, що підлягають врученню підозрюваному, надсилаються захиснику.

Про підозру мені повідомлено, повідомлення про підозру та пам'ятка про процесуальні права та обов'язки вручені, права підозрюваного оголошені та роз'яснені.

Підозрюваний _____

Захисник _____

« » год. « » хвилин « » _____ 2024 року.

Повідомлення про підозру вручив та права роз'яснив:

Старший слідчий відділу СУ
майор поліції

Роман ГОРЛОВ